

Переклад правничих текстів вимагає не лише особливо обережного ставлення до передачі змісту документа, а й ретельного добору українських відповідників юридичних термінів. Помилки у перекладі, внаслідок яких змінюється значення, звужується чи розширюється сфера застосування визначень та положень документа, роблять його юридично невідповідним до оригіналу. Відтак і можливість застосування документа у правничій практиці стає сумнівною, може призвести до важкопередбачуваних наслідків.

При читанні законодавчих актів привертає увагу неодноразовість вживаної термінології. Невпорядкована термінологія негативно позначається на якості закону, породжує безплідні спори в теорії і на практиці. Зокрема, вона недопустима при викладенні поняття злочину, яке у кримінальному законодавстві є основоположним.

На жаль, у деяких нормативних актах, прийнятих за останні роки відповідними органами законодавчої влади, трапляються неодинокі випадки неправильного вживання українських правових термінів, що ускладнює як їх тлумачення, так і застосування. Наприклад, у теорії кримінального права і в правозастосовчій практиці термін *діяння* вживається у двох випадках. По-перше, для позначення злочину в цілому, тобто *злочинного діяння*, що являє єдність фізичного та психічного; по-друге, для позначення одного з елементів об'єктивної сторони складу злочину - дії чи бездіяльності як активної або пасивної форми поведінки. Такі та інші розбіжності у термінології можуть мати негативні наслідки при підготовці кримінальних кодексів.

Щоб цього не сталося, слід пам'ятати, що труднощі при доборі відповідників в українській мові до російського терміна зумовлюються такими причинами:

1. До однозначного російського терміна додається два й більше аналогів, що перебувають між собою в синонімічних відносинах:
согласно приказу - згідно з наказом, відповідно до наказу,
вымогательство - вимагання, вимагательство,
довольствие - постачання, забезпечення, кошти,
достоверность - достовірність, вірогідність, певність,
обвинить - звинуватити, обвинуватити,
образование - утворення, освіта,
отношение - ставлення, відношення, відносини, стосунки,
приговор - вирок, ухвала, постанова,
хищение - розкрадання, крадіжка,
ходатайство - клопотання, прохання,
привлечение в качестве обвиняемого - притягнення як обвинуваченого,
2. Неточність російського терміна передається українським відповідником:
предоставил убойный случай - трапилась нагода, разыскаемый преступник - злочинець, який перебуває у розшуку, сложившаяся ситуация - ситуація, що склалась, по имеющимся сведениям - за даними, що мають місце.

Основні правила, яких слід дотримуватися при перекладі юридичного тексту:

1. При перекладі з російської на українську мову юридичний текст має відповідати змісту, а не аналогічному перекладу.
2. Треба ретельно добирати семантичні еквіваленти.
3. Якщо виникли труднощі у процесі перекладу слова чи словосполучення, слід використовувати перифразу.
4. Користуйтеся перекладними словниками загального та галузевого спрямування.
5. При перекладі фраз здійснюйте лексичні та семантичні трансформації.
6. Після перекладу відредуйте текст, ретельно перевірте написане.
- 3 огляду на специфіку функціонування юридичної термінології, яка використовується фактично в усіх сферах життя, слова та словосполучення у перекладі з російської на українську мову мають бути правильно відтворені особливо у законодавстві, оскільки вони регулюють правові відносини. Потреба у такому перекладі особливо актуальна, адже неправильний перекладений термін втрачає своє значення в юридичному тексті.

ОСОБЛИВОСТІ ДЖЕРЕЛ КОМЕРЦІЙНОГО (ТОРГОВОГО) ПРАВА.

Завальний В.М., ст. викладач кафедри правосуддя СНАУ.

Основними джерелами (формами) комерційного (торгового) права є нормативно-правові акти, які регулюють торгову діяльність. В діяльності міжнародної торгівлі у якості джерел права часто використовуються міжнародні договори, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, тобто ратифіковані нею. Такі форми права, як правовий звичай, судовий прецедент, у цій сфері застосовуються рідко.

Специфікою джерел комерційного (торгового) права є відсутність єдиного кодифікованого акту, який би об'єднував комерційне законодавство.

Враховуючи те, що комерційне (торгове) право виділилося з господарського права, джерела комерційного (торгового) права складаються із загальних нормативних актів, які регулюють господарські правовідносини, а також спеціальних нормативних актів, які переважно регулюють відносини в сфері товарного обігу - комерційні відносини. Нормативно-правові акти в сфері комерційного (торгового) права поділяються на *три групи*.

До *першої групи* нормативно - правових актів відносяться:

- положення Конституції України, закони України, що регулюють господарські правовідносини.

До *другої групи* нормативно - правових актів відносяться спеціальні закони, які переважно регулюють комерційну (торговельну) діяльність.

До *третьої групи* нормативно - правових актів відносяться підзаконні акти, що регулюють комерційну (торговельну) діяльність. За юридичною силою підзаконні акти поділяються на:

а) Укази Президента України з питань комерційного права, наприклад, «Про спрощену систему оподаткування, обліку та звітності суб'єктів малого підприємництва» від 3

липпя 1998 року, «Про тимчасові невідкладні заходи щодо посилення боротьби із спекуляцією та незаконною торговельною діяльністю» від 19 грудня 1991 року, «Про військову торгівлю у Збройних Силах України» від 10 лютого 1994 року, «Про День працівників торгівлі» від 5 червня 1995 року, «Про комерціалізацію державної торгівлі і громадського харчування» від 31 січня 1992 року, «Про Сорочинський ярмарок» від 18 серпня 1999 року та інші.

б) нормативні документи Кабінету Міністрів України:

Декрет Кабінету Міністрів України «Про податок на промисел» від 17 березня 1993 року, Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку провадження торговельної діяльності та правил торговельного обслуговування населення» від 15 червня 2006 р. №833, «Про затвердження переліку органів ліцензування» від 14 листопада 2000 р. №1698, «Про забезпечення реалізації статті 10 Закону України «Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг» від 23 серпня 2000 р. №1336, «Про затвердження Порядку ведення книги обліку доходів і витрат» від 26 вересня 2001 р. №1269;

в) накази міністерств та інших центральних органів виконавчої влади:

Міністерства економіки України «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами» 19.04.2007 №104, Міністерства зовнішньоекономічних зв'язків і торгівлі України «Про затвердження Інструкції про Книгу відгуків і пропозицій на підприємствах роздрібної торгівлі та у закладах ресторанного господарства» №349 від 24.06.98, «Про затвердження Правил торгівлі на ринках» №57/188/84/105 від 26.02.2002, «Про затвердження Правил роботи закладів (підприємств) ресторанного господарства» №219 від 24.07.2002, «Про затвердження Правил роздрібної торгівлі продовольчими товарами» 11.07.2003 №185.

Важливе значення для класифікації термінів торговельної діяльності мають накази Держспоживстандарту України, якими затверджено ДСТУ 4303-2004 «Роздрібна та оптова торгівля. Терміни та визначення понять» №130 від 8 червня 2004 року і ДСТУ 4281-2004 «Заклади ресторанного господарства. Класифікація» №59 від 31 березня 2004 року;

г) рішення обласних та районних державних адміністрацій та органів місцевого самоврядування з питань комерційної діяльності. Наприклад, розпорядження голови Сумської облдержадміністрації від 22.11.2007 року №757 «Про внесення змін до Граничних торговельних надбавок на окремі продовольчі товари», рішення Сумської обласної ради від 16.01.2009 р.;

д) локальні нормативні акти, що приймаються безпосередньо суб'єктами господарювання (статути, засновницькі договори підприємств та господарських товариств, нормативні накази керівників суб'єктів господарювання, якими затверджені Правила внутрішнього трудового розпорядку, санітарні правила, Правила пожежної безпеки тощо).

Окремим видом підзаконних актів є судові рішення загальних судів за позовами фізичних осіб, а також рішення господарських судів по господарських справах, оскільки судові рішення, які вступили в законну силу є обов'язковими для виконання усіма фізичними та юридичними особами на усій території України.

ПРАВОВА КУЛЬТУРА ЮРИСТА

Калужна С.В., асистент кафедри правового забезпечення АПК

Професія юриста, як своєрідний вид соціальної діяльності, виділяється серед інших цілим рядом специфічних властивостей, зумовлених тією роллю, яку відіграють право і законність у житті суспільства. Охорона прав і законних інтересів громадян, безкомпромісна боротьба з правопорушеннями, висококваліфіковане розв'язання різноманітних юридичних проблем - є змістом повсякденної діяльності юристів і разом з тим являється їх професійним обов'язком.

Характерною ознакою відданості юриста своїй справі, професійної зрілості є загострене почуття справедливості. Для юриста це, насамперед, означає небайдужість до біди, нещастя інших людей, у тому числі і до таких, які через збіг складних життєвих обставин самі опинилися серед правопорушників. На відміну від інших громадян, юрист, саме завдяки своєму професійному хисту, спроможний не обмежуватися роллю спостерігача, а активно й ефективно домагається відновлення порушених прав, встановлення справедливості.

Всупереч відомому прислів'ю "людині властиво помилятися", юрист, як і лікар, не має права на помилку. Адже вона загрожує дорогою обходиться людині і суспільству в цілому. Її ціною іноді можуть бути тяжкі наслідки - втрата волі, здоров'я і навіть життя. Звичайно, ніхто не застрахований від прийняття хибних рішень, але у тому і полягає особливості юридичної діяльності, щоб "метод спроб та помилок" був для неї неприйнятний. У першу чергу юрист має глибоко усвідомлювати, що свою місію він виконує будучи наділений високою довірою суспільства і держави, а тому повинен бути порядним, чесним, безкорисливим, об'єктивним, постійно прагнути до самовдосконалення.

Тому, рішення з будь-якої юридичної справи має бути глибоко виваженим, всебічно обміркованим, що і є головною передумовою його неопористості. Складність юридичних проблем, що має розв'язувати юрист, багатогранність юридичної діяльності, її своєрідний характер зумовлює наявність професійно - правового мислення у працівників цієї категорії. У теорії професійне юридичне мислення визначається, як система інформаційної насиченості, що складається у особи установками професійного призначення. Професійне мислення юриста має базуватися на виключно високій нормативній культурі, вірі у кінцеву непереборність ідей права і справедливості.

Професійне мислення юриста включає в себе такі важливі складові елементи, як універсальність і ерудованість. Справжнім професіоналом може стати лише людина з високим інтелектом, стійкими психологічними якостями, який кваліфіковано користується юридичним інструментарієм при розв'язанні юридичних проблем в ім'я захисту прав і законних інтересів громадян.